

Tysker kæmper for dansk fugl

Af Finn Grahndin & Klaus Dichmann

Godt gemt af brændenælder og med et lag jord på står en trækasse - 1 m høj, 1 m bred og 1 m dyb. En mand med tre sorte spande, en lille skovl og en kraftig hammer baner sig vej til kassen der ligger lige ned til en bæk. Han begynder at fjerne jorden, træplade og masser af sand fra kassen.

Der er noget vigtigt derinde.

Børnene omkring Tørning Mølleområdet ved Haderslev kalder ham "isfuglemanden" - et godt øgenavn til Horst Boedler fra Tarup lige syd for den dansk-tyske grænse. Han har i 10 år gjort et enestående stykke arbejde for den truede, sky fugl som der kun er 250-300 ynglepar af i Danmark. Gennem de 10 år har han studeret isfuglen med den karakteristiske blå fjerpragt og det lange spidse næb; det er perfekt til at fange de små fisk som udgør dens føde fra åer og søer. Og sideløbende har han udviklet det som andre har opgivet: En kunstig redekasse for isfugle.

Det er den han nu står ved. De tre sorte spande er nu fyldt med sand. Med hammeren slår han let på de to kiler der presser en træplade på plads bagerst i kassen. Han begynder at løfte træpladen op.

Vi forbedrer den til stadighed. Vi er nu ved syvende generation. Men vi startede helt primitivt og har siden hen lavet masser af forsøg. Og meget er gået skævt.

Redekasser der faldt i bækken eller redekasser hvor kombinationen af sand og fugt var forkert osv. Der er faktisk 83 dele man skal tage højde for, for at lave en ordentlig isfugleredekasse", forklarer Horst Boedler. Redekassen er da heller ikke helt almindelig. Alene vægten på omkring et ton. Bygget op, så den er et stykke menneskeskabt åbrink. Fyldt med specielt sand. Ikke for fast, så isfuglen ikke kan bygge et redehul i den. Ikke for løst, så sandet falder sammen i redehullet. Og med masser af sand bag redehullet for at dæmpe lydpåvirkningen.

Arbejdet har båret frugt. I naturen sørger isfuglens naturlige fjender mår, ræv og undslupne mink for at kun tre ud af 10 isfugleunger kommer på vingerne. Men Horst Boedlers redekasse er sikret mod de glubske rovdyr. Derfor vil alle ungerne overleve og på den måde få bestanden af isfugle til at gå i vejret. I hvert fald lokalt. Præcise tal kan Horst Boedler dog ikke opgive. Da han trækker den tykke træplade opad afsløres det han kom for at kontrollere. I trækassens redehul sidder der syv bedårende, blåtglimsede isfugleunger der skutter sig tæt ind til hinanden. De kikker undrende ud på Horst Boedler som rækker hånden ind i deres hule.

Horst Boedler har taget patent på redekassen som nu er sat op 200 forskellige steder i Tyskland og foreløbig tre steder i Sønderjylland: Krusåen præcis på grænsen mellem Tyskland og Danmark, ved Jels Sø og fem steder omkring Tørning Mølle ved Haderslev. Her er to ynglepar på få år blevet til otte ynglepar. Men "isfuglemanden"

har store planer for netop dette 3 kvadrat kilometer store område. "Jeg drømmer om at etablere en hel isfuglekoloni med mindst 16 ynglepar. Det vil være enestående i Europa her tæt på isfuglens nordligste udbredelsesområde", siger den tyske fugleelsker. Hånden kommer ud af redehulen med en af ungerne. Af bare forskrækkelse sender den en lang hvid stråle fra sin gump. En for en bliver de syv taget ud af deres trygge hjem og puttet ned i en sort pose.

Horst Boedlers arbejde betyder nu at Dansk Ornitologisk Forening (DOF) er begyndt at interessere sig for ham. Selv om isfuglen er på rødlisten over truede fuglearter, så er den ikke truet nok til at indgå i DOF's DATSY-projekt (Dansk Ornitologisk Forenings Arbejdsgruppe for Truede og Sjældne Ynglefugle) der skal kortlægge og forbedre forholdene for de mest truede fuglearter herhjemme. Måske Horst Boedler kan gøre en forskel. Han vil til næste år udgive en dansk-tysk rapport over isfuglens levevilkår i grænseområdet.

Isfuglen har formentlig fået et bedre miljø her i Danmark. Folketingspolitikernes krav om renere åer og søer har gjort det nemmere for isfuglen at jage sit bytte som fortrinsvis består af fisk helt op til 10 cm længde. Det sker fra en gren over vandet. Herfra kan den holde øje med forbifarende fisk som fanges på brøkdelen af et sekund. Derimod gør en å forurenat med okker vandet mudret. Andre former for forurening dræber fiskeynglen og dermed isfuglens muligheder for at overleve. Til arbejdet med at studere isfuglen og kortlægningen af dens liv har han nu fået en håndsrækning fra ringmærkningscentralen på Zoologisk Museum i København. Herfra får han næste år en tilladelse til at ringmærke isfugle i Danmark. Med danske ringe naturligvis.

Med den sorte pose med ungerne går Horst Boedler hen til en lille kasse. De syv ringmærkes. Her er vi nemlig på tysk side, i Flensborg-forstaden Tarup. Redekassen står i en privat villabaghave. Kun 10 m fra børnenes legeplads. Det er usædvanligt at den ellers så sky fugl vil acceptere det. Men der har ingen problemer været, bedyrer Horst Boedler. Et nyt kuld isfugle er godt på vej ud i grænseområdet - 18 dage gamle. Når de fylder 23 dage er de store nok til at flyve fra redekassen - isfuglemandens redekasse.